

Staatssecretaris
cc minister

Kamerbrief staalslakken

TER BESLISSING

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn

18 juli 2025

Bijlage(n)

Aanleiding

Eerder is met u de invulling van de reikwijdte van de invoering van een pauzeknop (tijdelijke regeling) voor een tijdelijk verbod op het toepassen van staalslakken op land besproken. Met deze beslisnota wordt u een voorstel voor de reikwijdte voorgelegd ter besluitvorming. Dit is al eerder met u besproken. Goed dat we

Met de bijgevoegde brief kunt u de Kamer informeren over de invulling van de tijdelijke regeling en het vervolg proces en met de twee antwoordbrieven. Daarvoor is de regeling feitelijk en wetenschappelijk onderbouwd en voorzien in een reactie op drie actiegroepen. De Vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft verzocht om een afschrift van het daarmee dus ook geen risico dat ie de brief van de Stichting Natuurlijk Schoon Spijk van 25 maart 2025⁵¹ onderuit wordt gehaald. Goede besluitvorming waarbij we alle opties hebben afgelopen en op deze fijnmazige

Goed dat we op deze reikwijdte zijn uitgekomen n.a.v. de gesprekken in de staf. Daarmee is de regeling feitelijk en wetenschappelijk onderbouwd en daarmee dus ook geen risico dat ie onderuit wordt gehaald. Goede besluitvorming waarbij we alle opties hebben afgelopen en op deze fijnmazige variant zijn uitgekomen met de juiste balans erin.

Geadviseerd besluit

Instemmen met:

1. Regeling met een tijdelijk verbod op de toepassing van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent LD/ELO staalslak op of in de landbodem voor specifiek twee categorieën:
 - Het gebruik als ophoog -of vulmateriaal als vervanger van bijvoorbeeld zand of grind op land van meer dan 0.5 meter dik of
 - Het gebruik van staalslak als halfverharder in pure vorm of staakslak als onderdeel van een mengsel (meer dan 20%) gecombineerd met een andere cementachtig materiaal dat bijvoorbeeld wordt gebruikt als funderingslaag of als toplaag op fietspaden of wandelpaden.
2. Invoering van een tijdelijke vergunningplicht in de regeling op grond van het voorzorgsbeginsel voor overige categorieën met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak op de landbodem.
3. Opnemen van een ontheffingsbevoegdheid voor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat die het mogelijk maakt om in uitzonderlijke gevallen van het verbod en de vergunningplicht af te wijken.
4. De bijgevoegde Kamerbrief waarin u communiceert over:
 - a. Het besluit om de tijdelijke regeling in te stellen.
 - b. De stappen die worden gezet in de periode dat de tijdelijke regeling geldt.

¹ Kenmerk Tweede Kamer 2025Z05652/2025D16198, 10 april 2025

- c. De reactie die u stuurt aan Stichting natuurlijk Schoon Spijk
 - d. Het offline halen van de rechtsoordelen
 - e. De voorgestelde planning voor de tijdlijn.
5. De twee bijgaande antwoordbrieven aan respectievelijk Stichting Natuurlijk Schoon Spijk en van Stichting Gezondheid op 1 en Stichting Natuurlijk Schoon Eerbeek.

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Stas

Bijlage(n)

6

Kernpunten

Ad1) Tijdelijke regeling

- De regeling betreft een tijdelijk verbod op de toepassing van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent Linz-Donawitz (LD)-staalslak of Electro-Ovenstaalslak (ELO) op de landbodem en specifiek:
 - Het gebruik als ophoog -of vulmateriaal als vervanger van bijvoorbeeld zand of grind op land van meer dan 0.5 meter dik of
 - Het gebruik van staalslak als halfverharder in pure vorm of staakslak als onderdeel van een mengsel (meer dan 20%) gecombineerd met een andere cementachtig materiaal dat bijvoorbeeld wordt gebruikt als funderingslaag of als toplaag op fietspaden of wandelpaden.
- De risico's voor de bodem, de gezondheid van de mens en het milieu die zich voordoen bij het toepassen van staalslak ontstaan doordat in de praktijk onvoldoende rekening wordt gehouden met de eigenschappen van het materiaal, en daarmee onvoldoende is gegarandeerd dat op juiste wijze invulling wordt gegeven aan de zorgplicht en ook andere van toepassing zijnde normen.
- Er zijn al maatregelen genomen en in gang gezet om hier verbetering in aan te brengen, maar deze maatregelen (zoals de meldplicht) zijn nog niet geïmplementeerd en niet is uitgesloten dat de maatregelen die al wel zijn geïmplementeerd (zoals de aanscherping van de milieuverklaring) de risico's nog niet of niet volledig ondervangen. Vandaar dat uit voorzorg wordt overgegaan tot een tijdelijk verbod.
- De (onderzoeks)rapporten en signalen hebben specifiek op bepaalde toepassingen van staalslak betrekking (in laagdikten van meer dan een halve meter en op locaties waar inname, inhalatie of mond-, oog- of huidcontact mogelijk is), maar hieruit kan niet de conclusie worden getrokken dat dezelfde of soortgelijke risico's voor de bodem, gezondheid van de mens en het milieu zich niet ook kunnen voordoen in andersoortige toepassingen (bijvoorbeeld in toepassingen in laagdikten van een halve meter of kleiner).
- Daarom wordt op grond van het voorzorgsbeginsel hiervoor een vergunningplicht ingevoerd.
- Aan het RIVM gevraagd om binnen het reeds gestarte onderzoek naar de eigenschappen van secundaire bouwstoffen met een pH effect en de daaruit voortkomende risico's prioriteit te geven aan de specifieke risico's van staalslakken. De resultaten hiervan worden uiterlijk Q2 2026 verwacht. Daarnaast is gevraagd een onderzoek te starten naar de gezondheidsrisico's van direct contact met staalslakken en de risico's van de niet onder het verbod vallende toepassingen op land. Er wordt nu afgestemd over het tijdspad.
- In de toelichting staat een nadere uitleg op de verschillende elementen van de reikwijdte van de regeling.

- Het concept van de regeling is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Dit is ook voor spoedregelingen een verplichte stap.
- Kerntaak van ATR is beoordeling van regeldruk (lasten van aanvragen, meldingsverplichtingen etc.). Nalevingskosten (financieel nadeel dat belanghebbenden door de regeling kunnen ondervinden) zijn geen regeldruk in eigenlijke zin maar wil ATR wel ook gekwantificeerd zien.
- Dat is bij deze regeling lastig omdat o.a. door ontbreken van meldings- of vergunningsplichten er heel weinig zicht is wat er aan projecten in het land speelt.
- ATR heeft op 9 juli geadviseerd de voorgelegde regeling niet vast te stellen, tenzij met zijn adviespunten rekening is gehouden. Van belang is hier in het bijzonder dat ATR stelt dat toegelicht zou moeten worden waarom een (voorlopig) verbod nu noodzakelijk zou zijn en waarom de reeds door IenW genomen en nog te nemen maatregelen de risico's van toepassingen van staalslakken onvoldoende of niet tijdig zouden mitigeren. Op dit adviespunt zou kunnen worden aangesloten door aan te geven dat de regeling anders dan in het aan ATR voorgelegde concept, niet uitgaat van een absoluut en generiek verbod. De redenering is dan dat juist omdat voor die toepassingen waarover geen concrete signalen of onderzoeksrapporten bestaan deze volledig berust op het voorzorgsbeginsel, gekozen wordt voor een vergunningplicht in plaats van een verbod en dat daarmee deze toepassingen wel blijven toegestaan maar aan voorafgaande beoordeling worden onderworpen en aan voorschriften en beperkingen kunnen worden onderworpen.
- Het advies van ATR wordt openbaar (publicatie op website) bij publicatie van de regeling in de Staatscourant.

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Stas

Bijlage(n)

6

Ad2) Ontheffingsbevoegdheid

- Het verbod treedt na publicatie per direct in werking en geldt voor alle toepassingen die plaatsvinden na inwerkintreding. Gezien de aard van de regeling, wordt niet voorzien in overgangsrecht.
- De vraag blijft wel hoe om te gaan met reeds lopende projecten. Het blijkt niet goed mogelijk om goede objectief toepasbare criteria te vinden om een sluitend onderscheid te kunnen maken tussen nieuwe versus lopende projecten die wel of juist niet zouden moeten worden uitgezonderd.
- Om hier invulling aan te geven is het mogelijk om een ontheffingsbevoegdheid voor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat op te nemen die de mogelijkheid biedt om in uitzonderlijke gevallen van het verbod of de vergunningplicht af te wijken.
- Dat biedt mogelijkheden om voor lopende projecten de gevolgen van het verbod af te wegen tegen risico's voor bodem, milieu en gezondheid en waar die gevolgen onevenredig zijn bij uitzondering ontheffing te verlenen.
- Dat geldt ook voor gevallen waarin sprake is vanerschikking van in het verleden al toegepaste staalslakken (die vaak al zijn uitgewerkt).
- Omdat met inachtneming van het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen sprake is van een landelijk verbod en een vergunningplicht, ligt het voor de hand de ontheffingsbevoegdheid bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (in dit geval: de Staatssecretaris) te beleggen.
- In de praktijk betekent het dat dit in mandaat wordt uitgevoerd door de ILT. Uiteraard zal daarvoor uitvoeringscapaciteit beschikbaar moeten komen. De ILT heeft aangegeven een aantal zaken nodig te hebben:

- Nadere duiding van het kader en de criteria; de ILT kan vanuit haar rol bijvoorbeeld geen bedrijfseconomische afwegingen maken. In het kader moet ook aandacht zijn voor mogelijke conflicterende rollen van de ILT (toezicht op landelijk opererende aannemers, RWS, decentrale overheden en aanvragen vanuit die instanties). Dit zal worden opgepakt.
 - Ook geeft de ILT aan dat:
 - er geen beeld is van de hoeveelheid aanvragen en daarmee de benodigde capaciteit,
 - **belang van de staat**
- [Redacted text block]
- De ontheffingsmogelijkheid opent tevens de mogelijkheid van afdoening via het bestuursrecht. Dat biedt in termen van tijd, kosten en ambtelijke inzet voordelen boven veel duurdere en tijdrovende civielrechtelijke procedures. Juist omdat inzicht in bestaande situaties goeddeels ontbreekt zou zonder de ontheffing als bestuurlijk 'noodventiel' de kans op dergelijke civiele claims aanzienlijk zijn.
 - Voor de gevallen waar de vergunningplicht komt te gelden, gaat het om vergunningen die, zoals meestal onder de Omgevingswet het geval is, door het college van B&W worden verleend. Hierover is met de VNG en met OD-NL contact opgenomen.

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Stas

Bijlage(n)

6

Ad4) Kamerbrief

In de brief wordt de regeling aangekondigd zoals hierboven beschreven.

Daarnaast komt het volgende aan bod:

- De vervolgstappen:
 - o De regeling moet op grond van de REACH-verordening aan de Europese Commissie voor goedkeuring worden voorgelegd (zie toelichting).
 - o Het verzoek aan het RIVM om nader te onderzoeken welke risico's zich kunnen voordoen bij toepassingen van staalslakken.
 - o Implementatie van de meldplicht
 - o Invulling van de motie Buijsse² waarin wordt opgeroepen om met de leverancier van staalslakken in gesprek te gaan over alternatieve toepassingen van staalslakken.
 - o Onderzoek naar de prikkels die een negatieve invloed hebben op het toepassen van te veel staalslak en welke maatregelen passend zijn voor aanpak van deze negatieve prikkels.
- In de brief wordt tegemoet gekomen aan een verzoek van de Vaste Commissie om te reageren op een brief van Stichting Natuurlijk Schoon

² Kamerstuknr. 22343-414, 5 februari 2025

Spijk van 25 maart 2025 over de toepassing van staalslakken als bouwstof. In de brief wijst de stichting op risico's voor mens en milieu en verzoekt de stichting om de huidige wet- en regelgeving te herzien en aan te scherpen, zodat de risico's voor mens en milieu beter worden afgedekt en de vervuilers veel sneller en eenvoudiger verantwoordelijk worden gehouden voor de schade die zij veroorzaken.

- Rechtsoordelen van de website halen.
 - o Tussen 2014 en 2019 ondersteunde het ministerie bedrijven bij de beoordeling van de afvalstatus van materialen.
 - o In die periode zijn er 42 adviezen afgegeven, zogeheten rechtsoordelen.
 - o Deze zijn vanuit het oogpunt van transparantie op de website geplaatst.
 - o Rechtsoordelen zijn situatiespecifiek en kunnen met de tijd en veranderende omstandigheden achterhaald raken. Daarmee kan het dus zo zijn dat de rechtsoordelen inmiddels achterhaalde informatie bevatten. Het feit dat ze nog online te vinden zijn, kan soms tot verkeerde conclusies leiden.
 - o Daarom wordt voorgesteld om de rechtsoordelen van de website te halen.
 - o Zie toelichting voor meer informatie over de afvalstatusbeoordeling
- Naar aanleiding van de berichtgeving van NOS en Nieuwsuur op 16 mei jl., waarin uitingen naar voren kwamen dat het ministerie in het verleden Tata Steel zou hebben geholpen met de afzet van staalslakken wordt grondig uitgezocht wat er in het verleden heeft plaatsgevonden. Hiervoor zal een tijdelijk worden opgesteld. Het streven is om de tijdlijn na de zomer van 2025 af te ronden.

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Stas

Bijlage(n)

6

Ad5) Reactie op brieven

Op 20 mei jl heeft uw voorganger twee brieven ontvangen van respectievelijk Stichting Natuurlijk Schoon Spijk en van Stichting Gezondheid op 1 en Stichting Natuurlijk Schoon Eerbeek (zie bijlage). Deze brieven verzoeken het rechtsoordeel staalslakken uit 2017 in te trekken. Tevens gaan de burgerbrieven in op de toepassing van staalslakken. Hierbij worden u twee antwoordbrieven voorgelegd.

- In uw reactie gaat u in op het verzoek van de brievenrichters om het rechtsoordeel uit 2017 in te trekken.
- U geeft aan wat een rechtsoordeel is, waarbij u tevens uitlegt waarom er door de aard van rechtsoordelen geen sprake is van intrekken.
- U erkent dat de publicatie op de website van deze adviezen soms voor verwarring kan zorgen en geeft daarom te kennen dat u heeft besloten alle rechtsoordelen van de website te halen. Dit om de kans op verdere verwarring en verkeerde toepassing van deze adviezen te verkleinen.

De nota is afgestemd met:

- DG Milieu en Internationaal (DGMI)
- Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken (HBJZ)
- Rijkswaterstaat (RWS)
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

- [belang van de staat](#)

- belang van de staat

Datum

17 juli 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Stas

Bijlage(n)

6

Toelichting*Reikwijdte van de tijdelijke regeling*LD en ELO staalslak:

LD-staalslak komt vrij in de Linz-Donawitz (LD) staalproductie en ELO-staalslak komt vrij bij staalproductie in een elektrische vlamboogoven (ELO staat voor elektro-oven). De slakken uit deze productieprocessen hebben vergelijkbare eigenschappen en vergelijkbare risico's bij toepassing. Als LD- of ELO-staalslak in contact komt met regen- of grondwater, kunnen stoffen zoals zware metalen via uitloging vrijkomen. Afhankelijk van de specifieke eigenschappen en hun emissie kunnen deze stoffen schadelijk zijn voor het milieu. Ook bevat LD- en ELO-staalslak vrije kalk. Uitspoeling hiervan kan leiden tot een hoge pH (lage zuurgraad). Grond of water met een hoge pH-waarde kan in directe zin schadelijk zijn voor organismen die hiermee in aanraking komen. Hoge pH-waarden kunnen ook leiden tot indirecte effecten door mobilisatie van stoffen die van nature, of als gevolg van bodemverontreiniging, reeds in de bodem aanwezig zijn. Dergelijke situaties zijn beschreven in het ECN rapport 'pH en redox effecten van bouwmaterialen'³.

20 massaprocent

De regeling ziet op niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak. De regeling geldt dus niet voor bouwstoffen die maximaal 20 massaprocent staalslak bevatten. De 20 massaprocent is het maximale percentage dat nodig is voor het produceren van een toepasbaar hydraulisch menggranulaat. Hydraulisch menggranulaat bestaat uit tussen de 5 en 20 massaprocent hydraulische slak (vaak staalslak), en voor het overige uit recyclinggranulaat of gesteente. Deze percentages zijn nodig om de benodigde stevigheid voor het gebruik van dit materiaal in zwaar belaste wegfunderingen te bereiken. De staalslak zorgt voor de binding (samenkitten en stabilisatie door de cementachtige eigenschappen) van het menggranulaat. Bij geen gebruik van staalslak moet een ander materiaal met vergelijkbare reactieve eigenschappen als staalslak gebruikt worden. Na het optreden van de binding is de staalslak niet meer reactief. Bovendien zijn de hoeveelheden staalslak die worden gebruikt veel lager dan bij toepassingen in laagdikten van meer dan een halve meter.

Landbodem: Het verbod ziet allereerst enkel op toepassingen op of in de landbodem. Voor toepassing in groot oppervlakte water is uitgebreid onderzoek gedaan waaruit kan worden vastgesteld dat daar geen gezondheids- of milieurisico's aan zijn verbonden

REACH

Het op de markt brengen van stoffen en mengsels, ook secundaire materialen, valt onder de EU REACH-verordening. Staalslakken zijn ook geregistreerd, zij het dat recent door het RIVM is geconstateerd dat deze registratie (vermoedelijk) ten onrechte niet duidelijk maakt dat de stof gevaareigenschappen heeft. Bij een nationale maatregel moeten diverse stappen worden gezet. De regeling moet op grond van de REACH-verordening onverwijld aan de Europese Commissie voor goedkeuring worden voorgelegd.

De Commissie dient binnen 60 dagen hierover een besluit te nemen (artikel 129

³ ECN, pH en redox effecten van bouwmaterialen, november 2007, kenmerk ECN-E--07-093

REACH). Indien de Commissie de regeling afkeurt, moet deze meteen worden ingetrokken. Bij goedkeuring moet Nederland binnen drie maanden een voorstel indienen voor een beperking op EU-niveau (het opstellen van een dergelijk voorstel vergt tijd en inzet (ongeveer twee mensjaren werk)). De totale procedure heeft een doorlooptijd van ongeveer drie jaar die kan leiden tot het op EU-niveau overnemen van de beperkingen of aanpassen of afwijzen van het voorstel waarbij Nederland gehouden dat oordeel te volgen.

Afvalstatusbeoordeling

Voor materialen die ontstaan bij een productieproces dat niet in eerste instantie bedoeld is voor de productie van dat materiaal, kan beoordeeld worden of deze een bijproductstatus hebben. Dat houdt in dat ze geen afvalstof zijn. Dit geldt ook voor staalslakken die ontstaan bij de productie van staal. De Europese regelgeving bepaalt dat per geval beoordeeld moet worden of er in die specifieke situatie sprake is van bijproduct of een afvalstof. Zo ook in de situatie van staalslakken waarbij per geval beoordeeld kan worden of de staalslakken in die specifieke situatie voldoen aan de bijproductvoorwaarden uit de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen en daarmee een bijproduct zijn. Er kunnen dus geen generieke uitspraken gedaan worden over de bijproduct- of afvalstatus, omdat dit onder andere afhangt van de herkomst van het materiaal, de samenstelling, verwerking en marktomstandigheden. Het uitvoeren van de bijproductstatusbeoordeling is in eerste instantie aan het bedrijf, als houder van het materiaal. Het bevoegd gezag kan dit toetsen bij de uitvoering van haar vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Belangrijk bij het toepassen van staalslakken of andere materialen onder de bodemregelgeving is dat de bodemregelgeving geen verschil maakt tussen materialen met en materialen zonder afvalstatus. Beide mogen worden toegepast zolang ze aan de eisen uit de wetgeving voldoen.

Datum
17 juli 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/174413

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
Stas

Bijlage(n)
6

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Kamerbrief tijdelijke regeling staalslakken	
03	Conceptregeling staalslakken	
04	Beantwoording burgerbrief natuurlijk schoon Eerbeek	
05	Beantwoording burgerbrief natuurlijk schoon Spijk	

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
20 juni 2025	Beslisnota tijdelijke regeling	Beslisnota met daarin de verschillende opties voor een tijdelijk verbod.

Aan stas

nota

Invulling moties staalslakken en bouwstoffen uit
afvalstromen

TER BESLISSING

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn

15 september 2025

Bijlage(n)

-

Aanleiding

In de Kamerbrieven van 17 april¹ en 27 mei² is toegezegd om onderzoek te doen naar het mogelijk uitsluiten van de LD-staalslak als zandervanger in grootschalige toepassingen en naar de mogelijkheid om de LD-staalslakken te gebruiken voor toepassing op locaties waar kinderen kunnen spelen en hand-mondcontact blootgesteld kunnen worden aan staalslak, zoals speelplaatsen. Op 3 juni jl. zijn twee moties aangenomen: 1) motie Teunissen over het gebruik van LD-staalslakken stoppen totdat alle onderzoeken afgerond zijn en 2) motie Wingelaar over bij op industriële afvalstromen gebaseerde bouwstoffen eerst te bewijzen dat ze geen milieuschade veroorzaken. In deze nota worden opties geschetst voor de mogelijke opvolging van de moties en een advies gegeven.

Geadviseerd besluit

Akkoord te gaan met:

- 1) Invulling van de motie Teunissen door middel van een noodregeling tot een verbod geldt voor de toepassing van LD-staalslak als zandervanger op land in toepassingen van meer dan 0,5 meter dik en voor de toepassing van de LD-staalslak op locaties op land waar direct en intensief gebruik door inname mogelijk is, zoals op speelplaatsen
- 2) Gedurende de periode waarin de noodregeling geldt:
 - a. Het voortzetten van de maatregelen zoals toegezegd in de Kamerbrieven van 18 april jl. en van 27 mei jl..
 - b. Aanvullend: het onderzoeken van het meer in lijn brengen van de afvalregelgeving en bodemregelgeving mede als motie Wingelaar invulling van de motie Wingelaar.

Kernpunten

Ad 1)

Om invulling te geven aan de motie Teunissen en de toezeggingen in de hoofdopties mogelijk:

¹ Kamerstuknr. 30015-130, 17 april 2025

² Kamerstuknr. 30015-132, 27 mei 2025

³ Kamerstuknr. 29383-428, 27 mei 2025

⁴ Kamerstuknr. 29383-430, 27 mei 2025

Ik maak me zorgen over dit dossier. Ik zou graag op korte termijn een staf in hierover willen hebben en graag alle scenario's op een rij willen hebben. Ook een noodregeling waarbij we alle toepassingen verbieden. Ik zoek een goede afweging tussen de risico's van gezondheid en de effecten van een verbod. Ik snap het verschil tussen grootschalige toepassing en kleinschalige toepassing maar maken we het daarmee niet enorm complex. Het is in potentie gevaarlijk spul en er is een perverse prikkel omdat het spotgoedkoop is. Hoe zeker weten we dan dat het goed wordt gebruikt en mensen zich aan de regels houden. Ik vind dat we ook een totaal verbod even goed moeten afwegen vanuit gezondheidsperspectief. Ik wil graag weten wat de effecten zijn op mensen en dier van het gebruik; hoe schadelijk is het? van het gebruik. Ook wil ik meerdere scenario's weten; bijv een spoedonderzoek voor kleinschalig gebruik. Dat we die voor een kortere periode noodregeling doen maar dan wel in 1 maand exact weten of dat gebruik veilig is.

Goed om hier wel spoedig een knoop over door te hakken.

Wellicht kunnen we ook kijken hoe andere landen hiermee om gaan en of er al alternatieven zijn in het reinigen of anders verwerken ervan. Goed om ook naar alternatieven te zoeken vanuit economisch belang maar veiligheid staat hier wmb wel voorop.

- Het is in beginsel mogelijk om via een **noodregeling** een tijdelijk verbod in te stellen. Dit kan op heel korte termijn. Dit is een krachtige maatregel die goed beargumenteerd moet zijn om in geval van een juridische procedure overeind te blijven. Een noodregeling kan alleen worden ingesteld als goed onderbouwd kan worden dat onmiddellijk ingrijpen geboden is om het milieu te beschermen en een normale wetgevingsprocedure te lang duurt. Een verbod via een noodregeling geldt voor maximaal anderhalf jaar en er geldt geen overgangsrecht. Omdat staalslakken binnen de REACH⁵-verordening vallen moet een noodregeling voor goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Dit moet meteen gebeuren en er geldt een termijn van 60 dagen voor de Commissie om een besluit te nemen. De drempel voor goedkeuring ligt hoog: onmiddellijk ingrijpen moet absoluut noodzakelijk zijn ter bescherming van gezondheid of milieu. Bij goedkeuring dient er binnen drie maanden een dossier te worden ingediend om te komen tot Europese geharmoniseerde beperkingen voor staalslakken. Indien de Commissie geen goedkeuring verleent moet de noodregeling worden ingetrokken.
- Alternatief is dat decentrale overheden worden opgeroepen om een verbod via **maatwerk (Omgevingsplan)** of **met een beleidsregel** (Handboek Openbare Ruimte) in te voeren. Gemeenten hebben deze mogelijkheid en een aantal gemeenten heeft dat al gedaan. Deze optie past bij het principe "decentraal, tenzij" uit de Omgevingswet. Belangrijk is dan wel dat dit op een (landelijk) uniforme wijze wordt ingevuld. Dit kan met bijvoorbeeld een convenant of circulaire worden ondersteund. Het sluiten van een convenant met decentrale overheden kost minimaal enkele maanden, het publiceren van een circulaire kan op korte termijn. De uitvoering komt bij de decentrale overheden te liggen en er is geen garantie dat het landelijk dekkend en uniform wordt ingevuld. Gezien de motie en de maatschappelijke en politieke roep om centrale maatregelen is deze optie minder voor de hand liggend.

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

Bij de keuze voor de noodregeling is de reikwijdte en de onderbouwing bepalend voor de haalbaarheid. Zonder goede onderbouwing is de noodregeling juridisch kwetsbaar en bestaat het risico dat de Europese Commissie geen goedkeuring zal verlenen. Voor de reikwijdte van een (tijdelijk) verbod via een noodregeling zijn 3 opties verkend:

1. volledig verbod voor zowel toepassingen op land als in de waterbouw,
2. een verbod voor alle toepassingen op land en
3. een verbod op de toepassing op land voor specifieke toepassingen

Geadviseerd wordt om overeenkomstig **optie 3** middels een noodregeling alleen een tijdelijk verbod in te stellen op de toepassing van LD-staalslak als zandvervanger op land in toepassingen van meer dan 0,5 meter dik en de toepassing van de LD-staalslak op locaties waar langdurig en direct contact of inname mogelijk is, zoals op speelplaatsen:

- Alleen voor deze optie is nu een onderbouwing aanwezig op basis van de recentelijk verschenen rapporten en de verschillende signalen van de ILT en de omgevingsdiensten. Het is niet zeker of deze onderbouwing voldoende is om voor de rechter stand te houden.

⁵ De REACH verordening is een EU-verordening die bedoeld is om de gezondheid van de mens en het milieu te beschermen tegen de gevaren die chemische stoffen met zich meebrengen.

- Ook zijn door de beperktere reikwijdte van het tijdelijk verbod de negatieve effecten voor bedrijven en projecten naar verwachting minder groot, maar desalniettemin mogelijk aanzienlijk. Ook deze effecten moeten bij de onderbouwing en de keuze voor een noodregeling worden meegewogen.

Ad 2)

Een noodregeling geldt voor maximaal anderhalf jaar (één jaar met mogelijkheid tot verlenging van een half jaar). Als besloten wordt tot een tijdelijk verbod via een noodregeling is het noodzakelijk om nu al stappen te zetten om bij het verlopen van de noodregeling de juiste maatregelen te hebben getroffen. De noodregeling dient er toe om uit voorzorg tijdelijk pas op de plaats te maken totdat die maatregelen zijn ingevoerd en vaststaat dat de maatregelen die al zijn ingevoerd effect sorteren. Pas dan kan worden bekeken of verbod al dan niet definitief aan de orde is.

- In het kader van de in 2023 gestarte herijking van de bodemregelgeving wordt gewerkt aan een aantal maatregelen. Ook is in de Kamerbrief van 27 mei een aantal aanvullende maatregelen aangekondigd. De maatregelen onder de herijking betreffen ook andere secundaire bouwstoffen zoals AEC-bodemas, recyclinggranulaat en grond, bijv. Thermisch Gereinigde Grond (TGG) (tenzij aangegeven is dat het specifiek voor staalslakken is):
 - o Implementatie van de meldplicht voor staalslakken per 1 januari 2026.
 - o Kennisdocument als handvat om invulling te geven aan de zorgplicht bij het toepassen van secundaire bouwstoffen. Dit kennisdocument wordt gecombineerd met een handreiking aan bevoegd gezag over hoe om te gaan met de huidige locaties waar toepassing heeft plaatsgevonden.
 - o Scherpere definitie van 'functionele hoeveelheid' als voorwaarde voor toepassing.
 - o Onderzoek RIVM naar eigenschappen van secundaire bouwstoffen en omstandigheden waarbinnen secundaire bouwstoffen worden toegepast die pH effecten kunnen verklaren.
 - o Het voeren van gesprekken met de leverancier over alternatieve toepassingen van staalslakken (invulling van de motie Buijsse⁶).
 - o Samen met de omgevingsdiensten kennis en kunde uitbreiden en verbeteren voor toezicht en handhaving bij de toepassing van secundaire bouwstoffen.
 - o Deze maatregelen zijn in aanvulling op die met de inwerkingtreding van de Omgevingswet ten aanzien van staalslakken al zijn genomen, namelijk het aanscherpen van de eisen aan de milieuverklaring bodemkwaliteit en het actualiseren van de circulaire over het toepassen van staalslakken.
- Om voor de langere termijn de keten te versterken is het van belang om de afvalregelgeving en de bodemregelgeving beter met elkaar in lijn te brengen. Onderzocht wordt of het mogelijk is om de eis te stellen dat alleen rest- of afvalstromen met een einde-afvalstatus of bijproductstatus mogen worden toegepast. Daarnaast kan worden gekeken naar aanvullende eisen voor de opwerking en samenstelling van de stroom. Daarmee kan ook mede invulling worden gegeven aan de motie Wingelaar

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

⁶ Kamerstuknr. 22343-414, 5 februari 2025

die verzoekt om bij op industriële afvalstromen gebaseerde bouwstoffen eerst te bewijzen dat ze geen milieuschade veroorzaken.

Datum
20 juni 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/147178

Krachtenveld

- Producenten en aanbieders:
 - o *Tata Steel en Pelt en Hooykaas*: Tata Steel is de enige Nederlandse staalfabrikant. Staalslak is inherent aan het productieproces van staal. Binnen Nederland is Tata Steel dus ook de enige producent van LD-staalslak. Al deze LD-staalslak wordt via Pelt en Hooykaas op de markt gebracht in de vorm van verschillende producten zoals funderingsmateriaal, halfverharding, zandvervanging, waterbouw en als toeslagmateriaal in asfalt en beton.

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
stas

Bijlage(n)
-

- **belang van de staat**

- o Tussenhandelaren, importeurs van staalslakken en leveranciers van mengsels waar staalslakken in gebruikt worden.
- Opdrachtgevers en aannemers:
 - o Decentrale overheden: (projectenbureaus bij) provincies en gemeenten
 - o **belang van de staat**

belang van de staat

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

- (grote) projectontwikkelaars
- Milieuorganisaties en burgerinitiatieven: er is maatschappelijk weinig draagvlak voor het toepassen van staalslak. Met de uitvoering van de motie wordt ten dele tegemoet gekomen aan de zorgen die er leven voor toepassingen op land. Partijen die in beeld zijn:
 - Stichting natuurlijk schoon Spijk
 - Stichting natuurlijk schoon Eerbeek
 - Zeeuwse Milieufederatie
 - Stichting gezondheid op 1
- Toezichthouders: colleges van Burgemeester en Wethouders (gemandateerd aan Omgevingsdiensten). Zij zijn primair aan zet om toezicht te houden op de noodmaatregel in geval van toepassing van staalslakken.

De nota is afgestemd met:

- DG Milieu en Internationaal (DGMI) als beleidsverantwoordelijke voor:
 - Circulaire economie en afval
 - REACH verordening
 - onderhandelaar over de mogelijke maatwerkafpraak met Tata Steel
- Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken (HBJZ)
- Rijkswaterstaat (RWS)
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

Ad 1)

De motie van lid Teunissen luidt: verzoekt de regering om op basis van het voorzorgsbeginsel het gebruik van LD-staalslakken te stoppen totdat alle onderzoeken rond zijn.

Om toepassing van staalslakken op (zeer) korte termijn te stoppen zijn twee opties verkend:

1. Instellen van een noodregeling. De noodregeling bodem (art 23.6a Ow) biedt in beginsel een juridische grondslag voor een tijdelijk verbod, via ministeriële regeling. De noodregeling bodem is nadrukkelijk alleen bedoeld voor bijzondere omstandigheden, waarin het volgen van de normale wettelijke procedure voor het vaststellen van een algemene maatregel van bestuur te veel tijd zou kosten. De noodregeling kan maximaal anderhalf jaar (12 maanden, eenmaal te verlengen met 6 maanden) duren. Bij een noodregeling geldt geen overgangsrecht (anders is het immers geen noodregeling). Dit betekent dat de noodmaatregel onaangekondigd ingevoerd moet worden. De noodregeling bodem ziet alleen op de bescherming van de bodem. Voor andere milieu- en gezondheidsaspecten (zoals de bescherming van mensen) biedt de Wet milieubeheer (artikel 9.2.2.6) een aanvullende grondslag voor een noodregeling. Omdat staalslakken binnen REACH zijn geregistreerd moet

een noodregeling ook worden goedgekeurd door de Europese commissie. De termijn voor de Commissie om een besluit te nemen is 60 dagen. REACH schrijft voor dat er na goedkeuring er binnen drie maanden ook een dossier door de lidstaat dient te worden ingediend om te komen tot Europees geharmoniseerde beperkingen aangaande staalslakken. De Commissie kan ook besluiten de noodregeling niet goed te keuren. Het risico bestaat dat de noodregeling na invoering zal moeten worden ingetrokken omdat de Commissie niet overtuigd is dat de regeling onmiddellijk en absoluut noodzakelijk is ter bescherming van de gezondheid en het milieu.

2. Als alternatief voor een tijdelijk verbod via een noodregeling is het onder de Omgevingswet nu al mogelijk dat decentrale overheden een verbod via maatwerk (Omgevingsplan) of met een beleidsregel (Handboek Openbare Ruimte) invoeren. Dit gebeurt in de praktijk ook. Met het sluiten van een convenant door Rijk en andere overheden kan worden afgesproken dat alle decentrale overheden deze maatregelen op uniforme wijze treffen. Ook is het mogelijk om decentrale overheden daartoe op te roepen, bijvoorbeeld ondersteund door een circulaire.

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

Overwegingen

Alle opties hebben het voorzorgsbeginsel als basis. De basis is dan niet zozeer dat er nu nieuwe wetenschappelijke kennis over de eigenschappen van staalslakken is - hetgeen gewoonlijk de basis is voor het treffen van een noodmaatregel ter bescherming van milieu en gezondheid - maar dat uit verschillende onderzoeken en signalen nog steeds blijkt dat de praktijk niet op de juiste manier met de bestaande kennis over de eigenschappen van staalslakken om gaat. Voor de bodem werkt dat door in onjuiste toepassingen en het risico op overtreding van de wettelijke zorgplicht en bij het op de markt brengen van staalslakken onder REACH in een onjuiste gevaren classificering van de staalslakken. Voor de weging tussen de opties wordt gekeken naar: doorlooptijd van de maatregel, doelmatigheid en politieke verantwoordelijkheid.

	Doorlooptijd	Doelmatigheid	Verantwoordelijkheid
<i>Noodregeling bodem</i>	Juridische implementatie kan snel. Het is zaak om tot een goede onderbouwing en een belangenafweging te komen.	Doeltreffend. Afhankelijk van gekozen reikwijdte gaat dit over alle staalslakken toepassingen onafhankelijk van de producent.	Landelijk beleid, basis is de systeem-Verantwoordelijkheid van IenW
<i>Maatwerk of beleidsregel</i>	Juridische implementatie door andere overheden kan snel, maar het maken van afspraken of het sluiten van een convenant is afhankelijk van de bereidheid van de medeoverheden. Kan maanden duren.	Sluit aan bij reeds bestaande maatwerk of beleidsregels en is doeltreffend, omdat toepassingen van staalslakken worden uitgesloten.	Decentraal beleid. Is gezien de afhankelijkheid van lokale omstandigheden en het toezicht op de juiste toepassing goed te beredeneren om dit decentraal te beleggen en past bij het principe van de Omgevingswet: decentraal tenzij.

Op basis van bovenstaande wordt geadviseerd een noodregeling te treffen: het doet het meest recht aan de motie en kan snel worden gerealiseerd. Vanuit de systeemverantwoordelijkheid wordt op basis van het voorzorgbeginsel een stevige landelijke maatregel getroffen.

Onderbouwing van de noodregeling

De bodemregelgeving biedt een juridisch kader voor veilig toepassen van staalslakken. Het blijkt in de praktijk lastig om invulling te geven aan de zorgplicht die geldt voor het toepassen van staalslakken. Om dit naar de toekomst toe te verbeteren zijn verschillende maatregelen ingevoerd en in gang gezet om naleving en toezicht en handhaving te versterken. Onderzoeken tonen aan dat de milieueffecten bij verkeerde toepassing van staalslakken groot en acuut zijn. Herstel achteraf is complex en niet altijd mogelijk. Er zijn verschillende maatregelen ingezet, maar het kost tijd voor de ingezette maatregelen geïmplementeerd zijn (bijv. de meldplicht) en/of het effect van die maatregelen zichtbaar wordt. Daarnaast heeft recent Bureau REACH (RIVM) aan ILT geadviseerd dat staalslak een gevaarsindeling zou moeten krijgen als zijnde een gevaar voor ernstig oogletsel en voor lokale luchtwegirritatie⁷. Op basis van het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen wordt het daarom noodzakelijk geacht om met een tijdelijk verbod ter bescherming van het milieu en gezondheid pas op de plaats te maken.

Reikwijdte van de noodregeling

Voor een goede onderbouwing van een noodmaatregel is het noodzakelijk om te kijken naar de reikwijdte van zo'n maatregel. Voor de reikwijdte van het stoppen van staalslakken zijn 3 opties geïdentificeerd:

1. Volledig stoppen met alle staalslakken toepassingen, zowel op land als in de waterbouw.
2. Volledig stoppen met staalslakken toepassingen op land.
3. Stoppen van de toepassing van de LD staalslak als zandvervanger op land in toepassingen van meer dan 0,5 meter dik en de toepassing van de LD-staalslak op locaties waar langdurig en direct contact of inname mogelijk is, zoals op speelplaatsen. Dit sluit aan bij de eerder gedane toezeggingen.

Overwegingen opties reikwijdte

Opties 1 (verbod op alle toepassingen) en 2 (verbod op alle toepassingen op land):

- Sluit het beste aan bij de motie en bij de zorgen die leven in de maatschappij, omdat in de motie wordt gesproken over een stop op staalslakken.
- Er zijn op dit moment geen feiten, aanwijzingen of nieuwe inzichten dat alle toepassingen van staalslakken dusdanige problemen veroorzaken dat op basis van het voorzorgsbeginsel het stoppen van de toepassing van alle typen staalslakken per direct noodzakelijk en daarmee is het treffen van een noodregeling met deze reikwijdte juridisch niet houdbaar.
- RIVM doet onderzoek naar de pH effecten bij de toepassing van bouwstoffen met specifieke eigenschappen. Er kan niet op voorhand

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

⁷ <https://www.rivm.nl/documenten/memo-samenvatting-advies-bureau-reach-gevaarsindeling-van-ld-staalslakken-aan-inspectie>

worden uitgesloten dat daar geen nieuwe inzichten uit naar voren komen die vragen om aanvullende maatregelen.

- Omdat het hier over een totaalverbod gaat zijn de consequenties groot.
- Er moet rekening worden gehouden met (grote) nadelige gevolgen voor betrokken partijen zoals:

- o *Tata Steel en Pelt en Hooykaas:*

- Schade: Tata Steel kan de productie van staalslakken niet stoppen: dit is een inherent deel van het productieproces. Als afzet in Nederland niet mogelijk is, dan zal al het LD-staalslak gedurende de looptijd van het verbod moeten worden geëxporteerd. Op dit moment exporteert Tata Steel al een aanzienlijk deel van de LD-staalslakken naar de Baltische Staten. Bij een tijdelijk verbod zal ook de rest van het materiaal ofwel moeten worden geëxporteerd ofwel moeten worden gestort. Het is niet duidelijk of dit zondermeer mogelijk is. Dit alles leidt naar verwachting tot een kostenverhoging. Niet bekend is hoeveel dat is. Mogelijk zal Tata Steel schadevergoeding eisen en/of het besluit aanvechten.

- **belang van de staat**

- o *Tussenhandelaren*

- o *Lopende of geplande projecten* lopen vertragingen op en/of kosten kunnen oplopen:

- Verschillende kleine projecten, zoals de aanleg van fiets- en wandelpaden, funderingen onder wegen en civieltechnische werken, halfverhardingen met bouwproducten waarin LD-staalslakken verwerkt zitten kunnen niet meer.

- **belang van de staat**

- o *Toezichthouder:* colleges van Burgemeester en Wethouders (gemandateerd aan Omgevingsdiensten). Omdat het hier gaat om toezicht op het verbod om bepaalde staalslakken tijdelijk niet toe te passen is de gemeente het bevoegd gezag. Er moet rekening worden gehouden met de uitvoerbaarheid van deze taak en de regelgeving moet HUF proef zijn.

- **belang van de staat**

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

- Tot slot is de kans groot dat het draagvlak voor het toepassen van andere secundaire bouwstoffen nog verder afneemt. Omdat er geen stevige onderbouwing ligt voor een eventueel besluit tot een totaalverbod voor staalslakken kan dat ook consequenties hebben voor de keuzes hoe om te gaan met andere secundaire bouwstoffen..
- Onderscheid opties 1 en 2:
 - o Naar de toepassingen van LD staalslak in de waterbouw, zoals voor de versterking van waterkeringen in de Ooster en Westerschelde, is veelvuldig onderzoek gedaan en zijn geen significante milieueffecten aangetoond door de toepassing van staalslakken. Daarmee is optie 1 (verbod op alle toepassingen) nog minder te onderbouwen dan optie 2 (verbod op toepassingen op land).
 - o Een verbod op land zal impact hebben op het draagvlak voor toepassingen in de waterbouw. Er is momenteel in Zeeland erg weinig draagvlak/er zijn veel zorgen. Dit ondanks alle onderbouwing en uitleg over het onderzoek waaruit blijkt dat er nooit effecten n.a.v. toepassing in de Oosterschelde zijn aangetoond. Provincie Zeeland heeft inmiddels aangegeven geen staalslakken meer te gebruiken.

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

Optie 3 (verbod op zandvervangende staalslakken en op het toepassen van staalslakken op locaties waar kinderen spelen)

- Er zijn verschillende situaties en signalen die aantonen dat grootschalige (onjuiste) toepassing van zandvervangende LD staalslakken in het verleden tot problemen hebben geleid. De toepassingen bij Spijk en Eerbeek zijn hiervan de meest bekende situaties. Het laatste signaal van de ILT met onderliggende analyse laat dit ook zien.
- Daarnaast zijn er meerdere situaties bekend waar staalslakken zijn toegepast op locaties waar kinderen spelen en de kans op inname dus aanzienlijk is. Het Bureau REACH advies bevestigt het gevaar naar kinderen, gezien de gevaarsindeling die zij concluderen: gevaar voor ernstig oogletsel en voor lokale luchtwegirritatie. Blootstelling aan kinderen moet dus ten alle tijden voorkomen dienen te worden.
- Op basis van de Circulaire Toepassing⁸ van staalslak die in 2005 is opgesteld en begin 2024 is geüpdatet kan gesteld worden dat de eigenschappen waar rekening mee gehouden dient te worden al ca 20 jaar bekend zijn.
- Ook was altijd al bekend dat direct en intensief contact door inname niet in de normen zijn meegenomen, omdat er altijd vanuit is gegaan dat staalslak niet op locaties, zoals op kinderspeelplaatsen zouden worden toegepast.
- De zorgplicht, als onderdeel van het wettelijk kader, is het aanknopingspunt voor toezicht en handhaving om tegen situaties op te treden waar er gevolgen zijn voor mens en milieu.
- Met de Omgevingswet is het verplicht gesteld dat op de milieuverklaring bodemkwaliteit expliciet moet worden vermeld met welke voorzorgsmaatregelen in het kader van de zorgplicht rekening moet worden gehouden om risico's bij de toepassing voor mens en milieu te voorkomen. Deze verplichting is in de Regeling bodemkwaliteit opgenomen

⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0049708/2024-05-08>

- in reactie op situaties in het verleden met verkeerde toepassingen van staalslakken waarin niet conform de zorgplicht is gehandeld.
- De reden voor het instellen van de noodregeling is daarom dat de bodemregelgeving inclusief de zorgplicht weliswaar op papier een voldoende juridisch kader biedt voor veilig toepassen van staalslakken, maar dat de praktijk uitwijst dat het te vaak mis is gegaan door onjuiste toepassingen met meerdere voorbeelden van situaties waar de milieu-impact groot is en gezondheidsrisico's niet uit te sluiten. En dat hier met toezicht en handhaving in de praktijk niet voldoende (vooraf) tegen wordt opgetreden.
 - Op basis van de risico's op onjuiste toepassingen is het noodzakelijk om nu stevige maatregelen te treffen.
 - Het verbod zoals geformuleerd in optie 3 heeft een beperkte reikwijdte. De aanbieders van het materiaal verliezen daarmee niet hun volledige afzetmarkt en projecten waar het toepassing verantwoord kan en de eigenschappen van staalslak juist zeer functioneel zijn worden niet beperkt. De consequenties van het verbod worden daarmee kleiner geacht dan onder optie 1 en 2.
 - [belang van de staat](#)

Datum
20 juni 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
stas

Bijlage(n)
-

Ad 2)

- a. Het voortzetten van de maatregelen zoals ingezet: uit de evaluatie van het normenkader door het RIVM, die op 9 september 2024 aan de Kamer is aangeboden⁹, blijkt dat de ervaren milieuproblemen vooral veroorzaakt worden door onjuiste toepassing, te grote hoeveelheden, het optreden van pH-effecten bij bepaalde bouwstoffen en schending van de zorgplicht. Daarom zijn de volgende maatregelen in gang gezet:
 - *Kennisdocument als handvat om invulling te geven aan de zorgplicht bij toepassen secundaire bouwstoffen*
Om de uitvoering en toezichthouders een handvat te bieden om invulling te geven aan de zorgplicht wordt een kennisdocument ontwikkeld waarin alle beschikbare kennis over secundaire bouwstoffen en de geldende kaders wordt samengebracht.
 - *Scherpere definitie van het begrip 'functionaliteit'*
In de regelgeving is vastgelegd dat een toepassing functioneel moet zijn en in een functionele hoeveelheid. In de praktijk is het lastig te bepalen wanneer hieraan wordt voldaan. Eind Q2 2026 zal op basis van een informatiedocument meer duidelijkheid geven over het begrip 'functionaliteit'.
 - *Onderzoek RIVM van pH eigenschappen in secundaire bouwstoffen*

⁹ 2024D32286

RIVM doet onderzoek naar de pH van sommige secundaire bouwstoffen. Doel is het identificeren van parameters en randvoorwaarden bij toepassing die het optreden van pH effecten in de praktijk kunnen verklaren of voorspellen. In de loop van 2026 worden de resultaten van dit onderzoek verwacht.

- *Met de leverancier in gesprek te gaan over alternatieve toepassingen van staalslakken* om invulling te geven aan de motie van Lid Buisse
- *Met de Omgevingsdiensten in contact getreden* om samen te bekijken hoe kennis en kunde versterkt kan worden rond het thema staalslakken.

b. Het onderzoeken van het meer in lijn brengen van de afvalregelgeving en bodemregelgeving voor het toepassen van secundaire bouwstoffen en grond.

Om voor de langere termijn de keten te versterken is het van belang om de afvalregelgeving en de bodemregelgeving beter met elkaar in lijn te brengen. Onderzocht wordt of het mogelijk is om de eis te stellen dat alleen rest- of afvalstromen met een einde-afvalstatus of bijproductstatus mogen worden toegepast en dat vast te leggen in de bodemregelgeving. Aan de voorkant moet de producent dan aantonen dat een product aan alle eisen voldoet om als bijproduct of einde-afval te worden aangemerkt. Daarnaast kan er gekeken worden naar de noodzaak en haalbaarheid om aanvullende eisen te stellen aan de opwerking, samenstelling en toepassing van de stroom om eventuele milieueffecten (bodem en water) tot aanvaardbare risico's te beperken. Mogelijk leidt dit ook tot meer draagvlak, omdat de scheidslijn tussen afval en geen afval voor secundaire bouwstoffen helderder wordt. Daarmee kan ook mede invulling worden gegeven aan de motie Wingelaar die verzoekt om bij op industriële afvalstromen gebaseerde bouwstoffen eerst te bewijzen dat ze geen milieuschade veroorzaken.

Belangrijk hierbij is dat enkel opnemen dat secundaire bouwstoffen alleen mogen worden toegepast als zij een einde-afval of bijproductstatus hebben, er niet voor zorgt dat daarmee de risico's zijn afgedekt. Hiervoor dient er ook nog aanscherping te komen in beleid of wetgeving. Er zijn hier verschillende opties voor te onderzoeken: beleid op secundaire bouwstoffen uitbreiden, ministeriële regeling voor einde-afval of bijproduct, of aanvullende eisen of toepassingsvoorschriften opnemen in de bodemregelgeving. De nut en noodzaak van het eventueel onderbrengen van het toepassen van secundaire bouwstoffen binnen het kwalibo stelsel en het instellen van een eventuele vergunningplicht voor het toepassen van secundaire bouwstoffen zoals aangekondigd in de Kamerbrief van november 2024¹⁰ zal in samenhang met het onderzoek naar het in lijn brengen van de afvalregelgeving en bodemregelgeving worden gezien. Ook het toegezegde onderzoek naar prikkels die leiden tot meer toepassen van staalslak dan nodig en welke maatregelen daar passend bij zijn.

Datum

20 juni 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/147178

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

stas

Bijlage(n)

-

¹⁰ Kamerstuknr. 30015-127, 12 november 2024